

Sygn. akt I ACa 1165/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 grudnia 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Edyta Mroczek

Sędziowie: SA Joanna Wiśniewska-Sadowska (spr.)

SO del. Anna Strączyńska

Protokolant: Ignacy Osiński

po rozpoznaniu w dniu 19 grudnia 2018 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa Narodowego Funduszu (...) z siedzibą w W.

przeciwko A. N.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 14 lutego 2017 r., sygn. akt XXIV C 187/16

I. oddala apelację;

II. zasądza od A. N. na rzecz Narodowego Funduszu (...) z siedzibą w W. kwotę 8.100 zł (osiem tysięcy sto złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Anna Strączyńska Edyta Mroczek Joanna Wiśniewska-Sadowska

Sygn. akt I ACa 1165/17

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 14 lutego 2017 r. Sąd Okręgowy w Warszawie zasądził od A. N. na rzecz Narodowego Funduszu (...) w W. kwotę 579.118,96 zł z ustawowymi odsetkami od kwoty 499.812 zł od dnia 26 lipca 2013 r. do dnia zapłaty oraz od kwoty 79.306,96 zł od dnia 28 lipca 2014 r. do dnia zapłaty. Ustalił ponadto, że całość kosztów procesu poniesie pozwany, szczegółowe wyliczenie pozostawiając referendarzowi sądowemu.

Powyższy wyrok zapadł po dokonaniu przez sąd okręgowy następujących ustaleń faktycznych i rozważań prawnych:

A. N. prowadzi własną działalność gospodarczą pod nazwą Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe (...) w C. polegającą na zbieraniu odpadów innych niż niebezpieczne, zbieraniu odpadów niebezpiecznych, prowadzeniu stacji demontażu pojazdów oraz sprzedaży hurtowej odpadów i złomu.

Decyzją Marszałka Województwa (...) z dnia 7 lipca 2010 r. znak (...), zmienioną decyzją z 30 grudnia 2011 r. znak (...) Przedsiębiorstwo Handlowo-Uslugowe (...) w C. uzyskało pozwolenie na wytwarzanie odpadów z uwzględnieniem zezwolenia na odzysk, zbieranie i transport odpadów z instalacji, w tym stacji demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji zlokalizowanej w C. przy ul. (...).

W dniu 2 kwietnia 2013 r. A. N. złożył do Narodowego Funduszu (...) w W. w trybie art. 410a prawa ochrony środowiska wniosek o dofinansowanie działalności inwestycyjnej prowadzonej w 2012 i 2013 roku w zakresie demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji. Decyzja Marszałka Województwa (...) z 7 lipca 2010 r. (znak (...)) oraz zmieniająca ją decyzja z 30 grudnia 2011 r. (znak (...)) zostały załączone przez A. N. do wniosku jako podstawa prawna uprawniająca do otrzymania dotacji.

Decyzją administracyjną z dnia 22 maja 2013 r. na skutek wniosku firmy (...) sp. z o.o. przeniesiono prawa i obowiązki Przedsiębiorstwa Handlowo-Uslugowego (...) z decyzji Marszałka Województwa (...) znak (...) z dnia 7 lipca 2010 r. zmieniona decyzją znak (...) z dnia 30 grudnia 2011 r. – pozwolenia na wytwarzanie odpadów z uwzględnieniem zezwolenia na odzysk, zbieranie i transport odpadów w instalacjach zlokalizowanych w C. przy ul. (...) na firmę (...) sp. z o.o.

Na podstawie ustawy prawo ochrony środowiska oraz dokumentów przedłożonych przez A. N. do wskazanego wyżej wniosku zawarł on z Narodowym Funduszem (...) zawarł dwie umowy dotacji na dofinansowanie dopłat do demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji: nr (...) z dnia 16 lipca 2013 r. oraz nr (...) z dnia 25 lipca 2014 r., na podstawie których Narodowy Fundusz (...) przyznał A. N. prowadzącemu własną działalność gospodarczą pod firmą (...) w formie dotacji kwoty: 499.812 zł oraz 295.609,50 zł i wypłacił z tego tytułu łączną kwotę 579.118,96 zł.

W marcu 2014 r. A. N. złożył Narodowemu Funduszowi (...) oświadczenie o posiadaniu potrzebnych do uzyskania dofinansowania decyzji administracyjnych w postaci pozwoleń na prowadzenie stacji demontażu pojazdów.

W 2014 roku w trakcie oceny jednego z wniosków o dopłatę do demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji za 2013 rok, złożonego przez (...) sp. z o.o., Narodowy Fundusz (...) powziął wiadomość o przeniesieniu decyzją administracyjną z dnia 22 maja 2013 r. praw i obowiązków z decyzji z dnia 7 lipca 2010 r., zmienionej następnie decyzją z dnia 30 grudnia 2011 r. na ww. podmiot.

Pismem z dnia 27 października 2014 r. Narodowy Fundusz (...) w W. skierował do Przedsiębiorstwa Handlowo-Uslugowego (...) wezwania do zapłaty dotyczące umowy dotacji z dnia 16 lipca 2013 r. na kwotę 499,812 zł wraz z odsetkami ustawowymi od 26 lipca 2013 r. oraz umowy dotacji z dnia 25 lipca 2014 r. na kwotę 79.306,96 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 28 lipca 2014 r. do dnia zapłaty.

Nie kwestionując treści wskazanych wezwań do zapłaty ani co do zasady ani co do wysokości w piśmie doręczonym Narodowemu Funduszowi (...) dnia 24 listopada 2014 r. A. N. zwrócił się o umorzenie długu wraz z odsetkami. W piśmie tym przyznał, że na dzień zawarcia umowy pozwolenia związanego z prowadzeniem stacji demontażu pojazdów zostały przeniesione na rzecz spółki (...) założonej przez niego wspólnie z żoną w celu kontynuowania działalności gospodarczej. Powód nie uwzględnił tego wniosku.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym sąd okręgowy uznał powództwo za uzasadnione. Sąd wskazał, że w sprawie znajdzie zastosowanie art. 410a ust. 1 ustawy prawo ochrony środowiska w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 2015 r. Na podstawie powołanej regulacji Narodowy Fundusz (...) udzielał dopłat do demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji przedsiębiorcy prowadzącemu stację demontażu, który łącznie spełniał następujące warunki: (1) uzyskał wymagane poziomy odzysku i recyklingu, o których mowa w art. 28 ustawy z 20 stycznia 2005 roku o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji; (2) posiadał decyzje wymagane w związku z prowadzeniem stacji demontażu; (3) złożył w terminie sprawozdanie, o którym mowa w art. 30 ust. 1 ustawy z 20 stycznia 2005 roku o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji.

Z powyższej regulacji zdaniem sądu okręgowego wynika, że warunkiem udzielenia przez Narodowy Fundusz (...) dofinansowania było m.in. posiadanie przez wnioskującego przedsiębiorcę decyzji wymaganych w związku z prowadzeniem stacji demontażu w dniu udzielenia dopłaty. Z art. 411 prawa Ochrony Środowiska, w którym ustawodawca wskazał sposób finansowania, który odbywa się poprzez m.in. udzielanie dotacji, w tym dopłat do demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji, wynika natomiast, że dniem udzielenia dopłaty jest dzień zawarcia umowy cywilnoprawnej pomiędzy Narodowym Funduszem (...) a przedsiębiorcą. Sąd podkreślił, że składając wniosek o dofinansowanie pozwany załączył do niego decyzje administracyjne, których nie był już adresatem. Następnie złożył oświadczenie, w którym poinformował Narodowy Fundusz (...), że posiada decyzje administracyjne wymagane do uzyskania dotacji na podstawie art. 410a prawa ochrony środowiska, tj. pozwolenie na wytwarzanie odpadów. Sąd podkreślił, że podobne oświadczenie pozwany złożył także w umowach zawartych przez strony, stanowiących podstawę wypłacenia przez powoda przedmiotowych dotacji, tj. oświadczył, że posiada on ostateczne decyzje administracyjne i zaświadczenia wymagane prawem dla prowadzenia stacji demontażu pojazdów, uprawniające go do otrzymania dofinansowania.

Sąd okręgowy zwrócił uwagę, że w chwili zawarcia między stronami postępowania umów o dotację nie istniały decyzje administracyjne, które mogłyby stanowić podstawę do skutecznego ubiegania się przez pozwanego o dofinansowanie na podstawie art. 410a prawa ochrony środowiska. Nie było kwestią sporną, że prawa i obowiązki w zakresie prowadzenia recyklingu wynikające z decyzji z dnia 7 lipca 2010 r., zmienionej decyzją z dnia 30 grudnia 2011 r. zostały przeniesione decyzją administracyjną z dnia 22 maja 2013 r. z pozwanego na spółkę (...), który to podmiot nie jest następcą prawnym pozwanego. Pozwany przestał być przedsiębiorcą prowadzącym stację demontażu pojazdów na podstawie decyzji z dnia 7 lipca 2010 r. i nie dysponował w tym zakresie odpowiednim pozwoleniem, a zatem w ocenie sądu okręgowego w dniu udzielenia dofinansowania (tj. w dniu zawarcia obu umów dotacji) nie spełniał przesłanek art. 410a ust. 1 prawa ochrony środowiska, pozwalających na zawarcie z nim tych umów.

W ocenie sądu okręgowego nie budzi wątpliwości twierdzenie powoda, zgodnie z którym ujawnienie przez pozwanego okoliczności przeniesienia praw i obowiązków z przedmiotowej decyzji skutkowałoby nieudzieleniem mu dofinansowania, o które się ubiegał. Sąd podkreślił ponadto, że zgodnie z treścią obu umów dotacji zawartych między stronami, pozwany zobowiązał się zwrócić kwotę dotacji w całości wraz z odsetkami ustawowymi za okres korzystania z niej, począwszy od daty obciążenia rachunku powoda w przypadku stwierdzenia, że na dzień zawarcia umowy, nie spełniał wszystkich warunków określonych w art. 410a ust. 1 prawa ochrony środowiska, stanowiących podstawę przyznania dotacji. Mimo otrzymanych wezwań do zapłaty pozwany nie zwrócił powodowi otrzymanych z tytułu dotacji kwot. W tym zakresie pozwanego w dalszym ciągu obciąża obowiązek zwrotu nienależnie otrzymanych dotacji.

Sąd zwrócił ponadto uwagę, że dochodzona w tym postępowaniu kwota należy się powodowi wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi w sposób podany w przedstawionych pozwanemu przez powoda wezwaniach do zapłaty, w których termin płatności zadłużenia określono co do kwoty 499.812 zł na dzień 26 lipca 2013 r., zaś co do kwoty 79.306,96 zł – na dzień 28 lipca 2014 r.

O kosztach procesu orzeczono w oparciu o art. 98 k.p.c.

Apelację od tego wyroku wniósł powód. Zaskarżył wyrok w całości, zarzucając mu naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 410a prawa o ochronie środowiska, art. 6 Konstytucji RP oraz nieuwzględnienie nowych faktów i dowodów wynikających z wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie w sprawie o sygn. akt III C 1069/15. Wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów.

Powód wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów postępowania w instancji odwoławczej.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego nie zasługuje na uwzględnienie. Sąd apelacyjny w pełni podziela ustalenia faktyczne sądu pierwszej instancji, zgadza się także z przedstawionymi przez ten sąd rozważaniami prawnymi.

W niniejszej sprawie okoliczności faktyczne były niekwestionowane przez strony. Spór dotyczył jedynie wykładni przepisów, a zwłaszcza art. 410a ustawy Prawa o ochronie środowiska. Zgodnie z jego brzmieniem Narodowy Fundusz może dofinansować działania inwestycyjne w zakresie demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji przedsiębiorcy prowadzącemu stację demontażu, który m.in. posiada decyzje wymagane w związku z prowadzeniem stacji demontażu. Stosownie natomiast do art. 411 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo ochrony środowiska finansowanie takiej działalności odbywa się m.in. z dotacji, przy czym Narodowy Fundusz udziela dotacji i przyznaje środki finansowe na podstawie umów cywilnoprawnych (ust.8).

Bezsporne było, że w zawartych z Narodowym Funduszem (...) umowach pozwany poświadczył nieprawdę, podając, że ma pozwolenia i decyzje wymagane w związku z prowadzeniem stacji demontażu, podczas gdy na datę podpisywania umowy pozwolenia te przeniesione były na inny podmiot. Okoliczność ta nie była kwestionowana przez żadną ze stron. Także w oświadczeniu z marca 2014 r. pozwany podał nieprawdziwą informację, że posiada potrzebne do uzyskania dofinansowania decyzje administracyjnych w postaci pozwoleń na prowadzenie stacji demontażu pojazdów. Trafnie ustalił zatem sąd okręgowy, że pozwany na datę zawierania umów z Funduszem nie spełniał wymogów z art. 410a ust. 4 ppkt 1 ustawy Prawo ochrony środowiska. Konsekwencją tego było uznanie, że nie miał on wówczas prawa do przyznania mu dotacji, co skutkowało powstaniem po jego stronie obowiązku zwrotu na rzecz powoda nienależnie pobranych kwot.

Podnoszona przez pozwanego okoliczność, że na datę złożenia wniosku o przyznanie dotacji posiadał wszystkie wymagane przez art. 410a ustawy Prawo ochrony środowiska zezwolenia, nie miała znaczenia dla rozstrzygnięcia. Samo złożenie wniosku o przyznanie dotacji nie oznaczało jeszcze automatycznie przyznania dotacji, a realizacja uprawnienia z art. 410a prawa ochrony środowiska następowała dopiero poprzez zawarcie umowy cywilnoprawnej. Przyznanie dotacji i przekazanie z tego tytułu środków pieniężnych następowało na podstawie umowy, co oznacza, że warunki przyznania dotacji określone w art. 410a powinny być spełnione na datę zawarcia umowy, co zresztą znalazło wyraz w zawartych w niej oświadczeniach. W § 2 umowy znalazł się bowiem zapis, zgodnie z którym beneficjent oświadcza, że posiada ostateczne decyzje administracyjne i zaświadczenia wymagane prawem dla prowadzenia stacji demontażu pojazdów. Nie budzi natomiast wątpliwości, że w dacie podpisywania umowy pozwany takich decyzji nie posiadał, nie był zatem uprawniony do otrzymania dotacji.

Dodatkowo podkreślenia wymaga, że powód dochodził niniejszej kwoty w oparciu o postanowienia umowne. Podstawą prawną żądania był zatem § 4 ust. 3 obu zawartych między stronami umów, w których pozwany zobowiązał się do zwrotu otrzymanych kwot dotacji wraz z ustawowymi odsetkami za okres korzystania z nich w przypadku stwierdzenia, że na dzień zawarcia umowy nie spełniał wymogów określonych w art. 410a ustawy Prawo ochrony środowiska stanowiących podstawę przyznania dotacji. Zdaniem sądu apelacyjnego nie budzi tym samym wątpliwości, że zaistniały przesłanki do zwrotu powodowi nienależnie pobranych kwot.

Powyższe zapisy umowne wbrew stanowisku skarżącego pozostają w zgodzie z regulacjami ustawowymi zawartymi przede wszystkim w art. 410a i art. 411 ustawy Prawo ochrony środowiska, a tym samym także zarzut naruszenia art. 6 Konstytucji RP nie zasługuje na uwzględnienie.

Należy ponadto zwrócić uwagę, że zgodnie z orzecznictwem sądów administracyjnych (przykładowo postanowienie Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 15 lutego 2010 r., II OSK 937/10) w związku z uprawnieniem do przyznania dotacji nie zostaje wydana żadna decyzja administracyjna, a dotacji udziela się na podstawie umów cywilnoprawnych. NSA podkreślił, że złożenie prawidłowo wypełnionego i kompletnego wniosku o udzielenie dopłaty do demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji w ustawowym terminie rodzi po stronie wnioskodawcy uprawnienie do otrzymania dopłaty. Realizacja tego uprawnienia następuje poprzez zawarcie umowy cywilnoprawnej, o ile wnioskodawca spełnia warunki określone w art. 410a ustawy Prawo ochrony środowiska, przy czym w razie odmowy zawarcia umowy przysługuje mu dochodzenie tego uprawnienia w postępowaniu cywilnym przed sądem powszechnym (tak: wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 10 maja 2013 r., I ACa 1326/12).

Natomiast w sytuacji, gdy następuje przeniesienie uprawnień do prowadzenia demontażu pojazdów na inny podmiot, to on uzyskuje prawo do otrzymania dotacji, pod warunkiem, że łączne dofinansowanie nie przekroczy dopuszczalnego prawem limitu pomocy publicznej de minimis.

Pomoc de minimis stanowi wsparcie państwa udzielane przedsiębiorcom. Z uwagi na niewielkie rozmiary, które nie powodują naruszenia konkurencji na rynku, nie wymaga ona notyfikacji Komisji Europejskiej. Zarówno zgodnie z rozporządzeniem Komisji (UE) nr 1407/2013 z 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis, które weszło w życie z dniem 1 stycznia 2014 r., jak i wcześniej obowiązującym rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1998/2006 z 15 grudnia 2006 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu do pomocy de minimis, zgłoszeniu nie podlega pomoc publiczna w wysokości nieprzekraczającej 200.000 euro w ciągu 3 lat. Konstrukcja pomocy de minimis nie oznacza wyłączenia jej spod ogólnego zakazu konkurencji (art. 107 i 108 TFUE), ale na uznaniu na mocy aktu prawnego, że pomoc ta jest na tyle drobna, że nie zagraża zasadom wolnego rynku.

Od przesłanek uprawniających do uzyskania dotacji odróżnić należy natomiast kryteria, od których zależy wysokość dofinansowania. Odwołują się one do wcześniejszej działalności uprawnionego do otrzymania dotacji, a w szczególności do danym ujawnionych w rocznych sprawozdaniach. Wysokość dotacji stanowi bowiem ryczałt uzależniony od ilości przyjętych do stacji demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji. W tym kontekście okoliczność, że pozwany dokonywał recyklingu pojazdów na podstawie posiadanych decyzji i czynił to legalnie w oparciu o posiadane zezwolenia nie ma wpływu na rozstrzygnięcie, a rozmiar prowadzonej działalności miałby jedynie wpływ na wysokość ewentualnych dotacji. Przyznana dotacja stanowi bowiem dofinansowanie na przyszłość, a nie dopłatę do okresu poprzedniego.

Na wynik niniejszego postępowania nie miał natomiast wpływu wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 4 listopada 2016 r. (III C 1069/15), w którym oddalono powództwo (...) sp. z o.o. w C. o zobowiązanie Narodowego Funduszu (...) do złożenia oświadczeń woli zobowiązujących do wypłaty dotacji za rok 2013 i 2014. Sąd odwoławczy nie jest co do zasady związany poglądem prawnym sądu wyrażonym w innym postępowaniu. Spółka (...) – co oczywiste nie jest następcą prawnym pozwanego. Zgodzić się natomiast należy ze stanowiskiem sądu okręgowego, że z uwagi na kontynuację działalności gospodarczej powoda i działanie w tym samym miejscu w oparciu o takie same pozwolenia limit przyznanych jej dotacji powinien zostać doliczony do dotacji uzyskanych przez pozwanego. Natomiast z samego faktu, że oba te podmioty mają wspólny limit dotacji nie wynika jeszcze, że samo spełnienie przez pozwanego warunków do przyznania dotacji na datę złożenia wniosku było wystarczające. Jak wskazano we wcześniejszych wywodach w sytuacji, gdy doszło do przeniesienia uprawnień do prowadzenia demontażu pojazdów na inny podmiot, podmiot ten uzyskuje prawo do otrzymania dalszych dotacji pod warunkiem, że łączne dofinansowanie nie przekroczy dopuszczalnego prawem limitu pomocy publicznej de minimis.

Z powyższych względów sąd apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację powodów.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 i art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 108 § 1 k.p.c. Zważywszy, że apelacja strony pozwanej została w całości oddalona, pozwany zobowiązany został do zwrotu powodowi kosztów zastępstwa procesowego przed sądem apelacyjnym. Zgodnie bowiem z art. 98 § 1 k.p.c. strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony, czyli koszty procesu. Wysokość kosztów zastępstwa procesowego ustalona została na podstawie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2012 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Anna Strączyńska Edyta Mroczek Joanna Wiśniewska - Sadowska